

ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՂՈՒԿԱՍՈՒ ԱԻԵՏԱՐԱՆԻՆ

Գլուխ ԺԱ

Անգամ մը, Յիսուս տեղ մը, աղօթքի կեցած էր:

Բոլոր առաքինութիւններուն Համար իր անձը օրինակ ցոյց տուաւ. նոյնպէս աղօթքի Համար, ինք որ անկարօտ էր աղօթելու:

Աշակերտները մօտեցան և ըսին – Տէ՛ր, մեզի աղօթք ընել սորվեցուր, ինչպէս ՅովՀաննէս ուսուցանեց իր աշակերտներուն: Թէ ի՞նչպէս պէտք է աղօթք ընել: Առիթով մը, լեռան վրայ ժողովրդեան բացատրած էր: Հեթանոսական անկարգ շատախօսութենէն Հրաժարեցնելէ ետք, Հարկ եղածը կը սորվեցնէ ըսելով – Հայր մեր որ յերկինս ես. սուրբ եղիցի անուն քո: Անգամ մը ըսուածը միտքերնին չէին պահած, վերստին սորվիլ ուզելով, ՅովՀաննէսը յառաջ կը բերեն: Թէ ի՞նչ սորվեցուց ՅովՀաննէս, յայտնի չէ, որովհետեւ գրուած չէ. ամէն ինչ չգրուեցաւ, այլ ամբողջէն մասեր միայն: Աղօթքին խօսքերով Հեռացեալները՝ մերձաւոր կը դարձնէ. բնութեամբ օտարացեալները, շնորհի որդիներ կ'ընէ, միտքերը վեր կը բարձրացնէ, որպէսի Աստուծոյ անունը փառաւոր ըլլայ մեր վրայ: Անոր Տէրութիւնը ամէնտեղ Հաստատուած ըլլայ: Ինչպէս իմանալին, զգալիներուն վրայ ալ անխափան կատարուի իր կամքը: Մեր տկարութեան Համաձայն լնու մեր կարօտութիւնը: Մեր պարտքերուն կամ մեղքերութիւն թողութիւն շնորհէ, մենք ալ մեր ընկեր մարդոց թողունք պարտքերը: Մեր կարողութենէն աւելի չարին փորձութիւնը չմօտենայ մեզի: Արդ՝ արդիւնց շատախօս ըլլալ և սորվեցուց աղօթել: Որպէսզի ծոյլերը չկարծեն թէ շատ մաղթանքներ ընելը կ'արհամարհէ, ըսաւ – “ Արթուն կեցէք և ամէն ատեն աղօթք ըրէք.” ինքն ալ գիշերն ի բուն Աստուծոյ աղօթք կը մատուցանէր: Ըսածները աւելի ևս Հաստատուու Համար առակ մը կը պատմէ:

5.- Ենթադրենք որ ձեզմէ մէկը բարեկամ մը ունի. գիշերը ուշ ատեն կ'ընթաց անոր ըսելու, բարեկամ ինծի երեք նկանակ Հաց տուր, զի ճամբորդ բարեկամս եկաւ և տունը բան մը չունիմ կերցնելու: Ան ալ ներսէն պատասխան կուտայ, մի խանդարեր գիտ. դուռը փակուած է, զաւակներս և ես անկողին գացած ենք, չեմ կրնար ելլել և ուզածդ տալ: Կ'ըսեմ ձեզի, ոչ թէ բարեկամութեան այլ թախանձագին խնդրելուն Համար, ելլելով պիտի տայ ամէն ինչի որ կարօտ է: Դատաւորի առակով ալ կը սորվինք թէ շատ պաղատանքով պէտք է փնտռել զԱստուած: Արդ՝ որովհետեւ ինքն է Տէր և բաշխող պարգևաց, ինք կարեւոր Համարեցաւ սորվեցնել իր սեփական բնութեան կամքը, որովհետեւ տարբեր է մերը և տարբեր իրը: Մենք շատ թախանձողներուն Հանդէպ կը նեղուինք, կը բարկանանք, իսկ նա կը զայրանայ երբոր շատ թախանձելով յաճախ դուռը չբախենք:

Առատ է պարզևարաշխութեամբ և կը կամի որ ամէնքը յափշտակեն ընծան, կը բարկանայ անոնց որոնք յօժարութեամբ չեն փափաքիր առնել իրմէ պարզեաները, Հապա անշարժ կը մնան աստուածայիններուն դէմ և թափուր երկնային բարիքներէն: Թէև կը կամի տալ, սակայն կը փակէ ողորմութիւնը ամբարիշտներուն առջև: Երբ թախանձեն, կ'ստանան: Այս օրինակով ցոյց տալ ուզեց թէ, մենք կամօք և բնութեամբ կը չարանանք և կը Հրաժարինք տալու, բայց երբոր ազադակելով կ'ուզեն, կը թախանձեն, կը Հաւանինք ուզուածը տալու: Իսկ նա որ ըստ ամենայնի փնտռել և գտնել կը կամի, որքան աւելի շատ խնամակալութեամբ կուտայ: Այս բոլորէն ի՞նչ կ'եզրակացնենք: Այն թէ՝ Աստուած մեր առաջին բարեկամն է, այն որ ոչինչէն ստեղծեց և պարզեաներով լեցուց արարչագործուածը: Թէև մենք ապերախտ ենք իբրև շնորհընկալ, սակայն նա տակաւին կը պահէ բարեկամութեան սէրը և բազմապատիկ խնամակալութեամբ կը դաստիարակէ մեզ: Այս մասին եթէ պատմել ուզենք, զարմանալի և շատ բաներ կան գրելիք:

Դարձեալ խօսքերէն կը Հասկցուի որ Աստուծոյ այսքան բարեգործելէն ետքը, մեզմէ շատեր նոյն վատթարութեան մէջ կը մնան. այլ նա անյոյս չի ձգեր, կուզէ որ որքան Հնար է, աշխարհէն մեկնելէ առաջ իսկ, զղջմամբ փրկութիւն ստանանք, որպէսզի անՀաւատներուն կարգին չզատուինք: Ծամբորդութենէ եկող բարեկամը պահանջող Հրեշտակն է. անոնք ալ մեր բարեկամներն են, սակայն մեղաւորէն կը զարչին, կը Հեռանան, սրբութիւնը կը սիրեն: Ապաշխարողներուն Համար անոնց ուրախութիւնը մեծ է. որովհետեւ ըստ Աստուծոյ, մեր փրկութիւնը և ոչ թէ կորուստը կ'ուզեն: Հոգին պահանջող այս ուղևորը ուրեմն, կը խնդրէ որ բարի գործերու ընդունելութեան սեղան սարքուի: Հաց չունեցողը, թափուր է ամէն ինչէ որովհետեւ չար է, գիշերն ալ յառաջացած: Այս պատկերը թերեւ կը յիշեցնէ ցաւերու տագնապն ու մահամերձի վիճակը: Գիշերը տարակոյսներով լեցուն է, այսինքն տրտմալից, բազդատմամբ ցերեկի, այսինքն յաւիտենական կեանքի պայծառութեան: Մարդը չքաւորեալ է, ճիշտ Հինգ կոյսերուն նման որոնց իւրը պակսեցաւ և լապտերները մարեցան: Թէև իմաստուն կոյսերէն իւր խնդրեցին, բայց չկրցան ստանալ, Հակառակ որ ողորմած էին: Արդ՝ ի՞նչ Հնար կայ փրկութեան: Կը դառնայ իր առաջին բարեկամին, Աստուծոյ, անկէ թախանձագին կը խնդրէ այն որ յանցաւորութեամբ կորսնցուց, որովհետեւ չարերը Հաւատքէն վրիպած են և պատժուելու արժանի: Որպէսզի անՀաւատներուն Հետ չպատժուի, կ'աղաչէ Աստուծոյ որ իրեն երեք նկանակ տայ որ Հարկաւ խոստովանութիւնն է երեք Անձերու և մէկ Տէրութեան, մէկ բնութիւն են, երրորդութեամբ նաև կը խորհրդանշէ Քրիստոսի մարմինը որը կ'ստանանք իբրև Հաղորդ որմէ կը մաղթէ որ զրկուած չըլլայ: Իսկ նա որ պատրաստ է ամենուրեք իր պարզեաները բաշխելու, նախ կը Հրաժարի տալու, խնդրողին անարժանութեան քով, շնորհին մեծութիւնը ցուցնելով: Միայն պաղատելով, թախանձագին խնդրանքներով, շնորհին կ'արժանանայ որովհետեւ ողորմութեամբ և իրաւամբ են իր պարզեաները:

Ըստ այնմ՝ յողորմութիւնս և յիրաւունս օրհնեցից զքեզ Տէր: Անշուշտ եթէ տալ չուզեր, աղաչանքներէն ետքն ալ չէր տար, այսպիսի առակ չէր պատմեր: Դուռս փակ է ըսելով կը հասկցնէ թէ ապաշխարութեան ժամանակ չկայ: Երեխաները անկողին դացած են, այսինքն անոնք որոնք մեղքերէն ազատած են: Ինչ որ բարեկամաբար չտրուեցան, թախանձագին առնուեցան: Ուրեմն ելլելով ոչ միայն նկանակները կուտայ, այլ ինչ որ պիտոյ է: Այս մեծ երանութիւն է:

24.-Դիւաճար մը բերին իր մօտ որուն սատանան համրացուցած էր որպէսզի հաւատքը խոստովանելով չկարենայ փրկուիլ: Իսկ Յիսուս որուն ամէն ինչ յայտնի է, հաւատքի մասին չի խօսիր, քանզի դիւաճարը չունեցածը բնականաբար չէր կրնար տալ, ուրեմն կը բժշկէ և անոր հաւատք կ'ընծայէ:

15.-Համբէն դեւը հանելէն ետք, զարմացած այնտեղ կեցողներէն ոմանք ըսին թէ, սատանաներու իշխան բեհեզգերուդի միջոցաւ դեւը հանեց: Իսկ մեր Տէրը ըսաւ – սատանան ինքզինքին դէմ չի կռուիր, իւրայինները չի ցրուեր, այլ կը ժողուէ որպէսզի աւելի ևս զօրանայ: Եթէ ես սատանայի գործակցութեամբ կը յաղթեմ սատանային, ապա ի՞նչ ունիք ըսելիք աշակերտներուս մասին, զի իմ անունովս անոնք նոյնը կ'ընեն: Անոնք պիտի դատեն ձեզ: Հրաշքը Աստուծոյ մատով է: Սուրբ Հոգին մատ կ'անուանէ, նոյն էութիւնը ըլլալուն համար: Ըստ Մատթէոս աւետարանչի, եթէ Աստուծոյ Հոգւով կը հանեմ դեւերը, ապա հասած է Աստուծոյ թագաւորութիւնը, ջնջելու, վերցնելու համար մահուան թագաւորութիւնը: Այստեղ եմ հաւատքով ձեզ ազատելու և ժողուելու, կամ անհաւատութեան համար, դեւերուն հետ պատժելու և ցրուելու: Դարձեալ կը հաստատէ թէ վերցուեցաւ սատանայի թագաւորութիւնը:

21.-Երբոր հզօր մէկը սպառազինուած, կը պահպանէ իր ինչքերն ու դղեակը, ապահով է: Բայց երբ հզօրագոյն մէկը յարձակի և յաղթէ, զէնքն ու զրա՛հը աւար կ'առնէ որուն ապաւինած էր:

Դեւերու զօրագլուխը սպառազինուած էր, անոր իշխանութեան ներքեւ ապստամբ զօրութիւններ սպառազէն էին, մէկը չկար որ հալածէր զինք: Իսկ արդ, ուրկէ՞ ուր ձկնորսներն ու մաքսաւորները կ'իշխեն դեւերուն և կը հալածեն զանոնք: Իսկ դեւերը զարհուրած կը սարսիւն և զէնքերը կը յափշտակուին: Ան որ ամէն ինչ իր ձեռքին մէջ ունի, վերին իշխանութեամբ կը գործէ: Իսկ անոնք որոնք կը գործեն հակառակ Աստուածային իշխանութեան, ցրուելով կը կործանին:

24.-Դարձեալ կը վախցնէ զանոնք և կը նմանցնէ աշահարի, զի դեւերը զանոնք չարութեամբ լեցուցած էին. ինք գալով Հալածեց դեւերը անոնցմէ, անոնք ալ փախչելով զացին անապատ տեղ, Հեթանոսներուն ուր սուրբ Հոգւոյն շնորհներուն ջուրը չէր հոսէր: Անապատին մէջ ալ Հանգիստ չգտան, զի աւետարանի շնորհներուն կենդանի ջուրը, Հեթանոսներու վրայ ալ բղխեցաւ, անջրդի տեղերու մէջ գետեր հոսեցան, անապատը ծաղկեցաւ, ծարաւուտ երկիրը վտակներու ջուրեր ունեցաւ, ուստի սատանան Հանգչելու տեղ չգտաւ: Հրեաները թափուր մնալով Աստուածային շնորհներէն, դեւերու ծառայեցին և եօթը դեւեր անոնց մէջ մտան, ուստի այս վերջինը աւելի վատ եղաւ քան առաջինը:

27. Երբ այսպէս կը խօսէր, կին մը բազմութեան մէջէն, հիանալով անոր և չկարենալով լուռ մնալ, աղաղակեց և ըսաւ – երանի որովայնին որ քեզ կրեց և ստինքներուն որոնք քեզ զիեցուցին:

Այս կինը տեսաւ որ Տէրը գեղեցկատեսիլ էր ըստ ամենայնի, չափաւոր մարմին ունէր. ոչ երկար որ անհեթեթ է ոչ ալ փոքր որ արհամարհելի է, այլ չափաւոր ընտրութեամբ որոշուած, դէմքն ալ զուարթ: Դաւիթ Սաղմոսերգուն Հոգւով կը մարգարէանայ երբ կը յայտնէ թէ մարդոց բոլոր որդիներէն աւելի գեղեցիկ կը տեսնէ զայն: Մի բաղդատէք Եսայեայ մարգարէութեան հետ որ կ'ըսէ – “Հարուածուած մարդ մը. երեւոյթը անարգ. բայց զիտէ ցաւերուն համբերել”: Եսայի 43.3: Այս ըսուած է իր չարչարանքներուն և մահուան համար: Սակայն ան զարմանալի էր նայողներուն համար և ինչո՞ւ ոչ. Աստուածային բնութիւնը խառնուած և միաւորուած էր: Ինք է բոլոր արարածներուն արարիչն ու զարդարիչը: Կինը այս բոլորը տեսնելով, քաղցր խօսքերն ալ լսելով բացազանչեց – երանի որովայնին որ քեզ կրեց: Մարիամ ինք ևս Ս. Հոգւով լեցուած, ծնունդէն առաջ ըսաւ – “ահա այսուհետեւ ինձի պիտի երանեն բոլոր ազգերը”: Սակայն Տէրը երանի կուտայ անոնց որոնք զինք կը տեսնեն և ականջներուն որոնք զինք կը լսեն, զի շատ արդարեւ ցանկացան տեսնել և լսել. ոչ տեսան և ոչ ալ լսեցին: Կնոջ այդպիսի երանութիւն տալուն վրայ, որպէսզի ոչ ոք օտարացեալ չմնայ շնորհէ, Յիսուս կ'ըսէ

28.-Երանի բոլոր անոնց որոնք կը լսեն Աստուծոյ խօսքը և կը գործադրեն. զիտէր թէ շատեր պիտի փափաքին այսպիսի շնորհի հասնիլ. եթէ կամազուրկ է, Հոգւոյ պարգևներէ նուազեալ, չի կրնար հասնիլ մեծին: Այս պատճառաւ ալ բոլոր Հոգիներուն առջև դուռը բացաւ որպէսզի չարգիլուի կամ չխափանուի երանութեան դուռը անոնց առջև որոնք կուզեն մտնել:

29. Երբ կը խօսէր, ժողովուրդը աւելի ևս կը խոնուէր իր շուրջ, իսկ Տէրը շարունակելով իր խօսքը ըսաւ – Այս սերունդը չար է. Հրաշքներ կուզէ տեսնել, բայց ատոնցմէ կը զրկէ. իբրև թէ բնաւ բան մը չտեսան, տակաւին Հրաշքներ կուզեն տեսնել: Իսկ Յիսուս կը սորվեցնէ թէ երբոր խորհուրդը կատարուի, Յովնանի նման որ կէտ ձուկի փորին մէջ մնաց երեք օրեր, այնտեղէն դուրս գալով նինուէացւոց քարոզեց. ինք ևս յարութենէն երեք օրեր ետք ելլելով, քարոզ պիտի ըլլայ անոնց. կամ զինք լսելով, նինուէացիներուն նման կը փրկուին, կամ անհաւատութեան մէջ կը յամառին ու կը կորսուին:

31.-Դատաստանի օրը երբ այս ազգին կամ սերունդին անդամները դատուին, Հարաւի դժխոն պիտի երևի և պիտի դատապարտէ. որովհետև Հեռաւոր երկրէ եկած էր Սողոմոնին իմաստութիւնը լսելու: Անոնք իրենց մօտ ունէին Սողոմոնի Տէրը, անկէ անսահման իմաստութեամբ առաւելեալ, ոչ ցանկացան, ոչ ալ կամեցան լսել անոր իմաստութիւնը: Նինուէացիք Հրաշք չտեսան այլ կորստեան խօսքեր լսեցին և զղջացին: Իսկ ասոնք տեսան ան որ Յովնանը զրկեց, Հրաշքներով, երանութեան խօսքերով ու սպառնալիքով և տակաւին չհաւատացին: Հոս ցոյց տրուեցաւ թէ յարութենէն ետք, աւետարանը պիտի քարոզուի Հեթանոսներուն:

33.- Ոչ ոք վառուած ճրագը կը պահէ կարասիի ներքև այլ աշտանակի վրայ կը դնէ, որպէսզի մտնողները լոյս տեսնեն:

Իր անձը իբրև ջաշ կը ներկայացնէ որը չի կրնար պահուիլ կամ ծածկուիլ, այլ աշտանակի վրայ կը դրուի որպէսզի իր լոյսը սփռելով, տարածէ: Կը սորվեցնէ լուսատու մտքին մէջ ողորմութեան իւղը դնել որպէսզի ազահուութեամբ խաւարեալ չըլլայ:

37. Երբ աւարտեց իր խօսքը, փարիսեցի մը զինքը իր տունը ճաշի Հրաւիրեց: Եկաւ և բազմեցաւ: Ձեռքերը մարմնական աղտէ ստէպ լուալու ծերերուն պատուէրը չպահեց: Փարիսեցին կը զարմանայ, վասնզի Հին այս սովորութիւնը Հաստատուած օրէնքի ոյժ ունէր: Առ այս, Տէրը կը յանդիմանէ զայն ըսելով – Ի՞նչ օգուտ ունի բաժակին արտաքին կողմը մաքուր ու պայծառ ըլլալը երբ ներսը աղտոտ կամ աղբով, անօրէնութեամբ կամ ազահութեամբ լեցուած է: Սորվեցէք ստոյգ արդարութիւնը. կարօտեալներուն ողորմութիւն տուէք, լուացէք ձեր ներսիդին մեղքերու կեղտէն և այնպէս սրբուեցէք. ձեր գործերը Հեռու թող ըլլան չարութենէ: Ապա կը պախարակէ անոնց աղտեղութիւնը որմէ կը վնասուին Հոգիներն ու մարմինները: Յետոյ վայ կուտայ անոնց:

42.- Վայ ձեզ փարիսեցիք, կ'ըսէ, ձեր տասանորդները կը վճարէք բայց մեծն ու կարևորը, սէրն ու ողորմութիւնը և արդարութիւն անտես կ'ընէք: Եթէ այդ օրէնքները կը պահէք զգուշութեամբ, Հապա ասոնք՝ աւելի մեծ և օգտակար, չէք նախընտրէր: Հեշտալիները որոնք ցանկութեան ախտով կը լեցնեն ձեզ, կը պահպանէք. որովհետև փառասիրութեամբ չըջիլ, նախաթող տեղ նստիլ, Հնարքներով կը գտնէք: Իսկ այն որ ըսաւ – “ես որու”ն վրայ Հանգչիմ եթէ ոչ Հեզերու և խոնարՀներու որոնք կը դողան իմ խօսքերէս”, այդ կ'անարգէք: Աւաղ, անյայտ գերեզմաններու կը նմանիք որոնց վրայ մարդիկ կը քալեն առանց գիտնալու: ԺահաՀոտ նեխածութիւնը կեղծաւորաբար ծածկելն ու մերձաւորը խաբիլը նոյն բանը կը նշանակեն:

45. Օրինականներէն մին պատասխանեց, – վարդապետ, այդ խօսքերը ըսելով մեզ կ'անարգես: Յիսուս կ'ըսէ – վայ ձեզ օրէնքներ գիտցողներդ, զի օրէնքին խօսքերով ծանր բռններ կը դնէք մարդոց վրայ, իսկ դուք մատով անգամ Հպիլ չէք ուզեր այդ ծանրութեան: Մարգարէներուն շիրիմներ կը շինէք, ոչ թէ սիրոյ այլ ազահութեան պատճառաւ: Հայրերու անօրէնութեան մասին կը վկայէք թէ պատիւի արժանիները, անարգանօք սպաննեցին: Եթէ անոնց գերեզմանները յարգանքի արժանի են, որք"ան առաւել ևս անոնք: Դուք անոնցմէ աւելի չար էք, որովհետև մարգարէներուն տէրը պիտի սպանէք: Այսինքն զանոնք մարգարէներու սպանման կամակից կ'որակէ: Ոչ թէ շիրիմ կառուցելու այլ վկայութեան Համար որով Աստուածային իմաստութեամբ Յիսուս կ'ըսէ – “Ձեզի առաքեալներ պիտի զրկեմ, անոնք ևս մարգարէներ և իմաստուններ են: Դուք, մարգարէներ սպաննող ձեր Հայրերէն աւելի ասոնց Հալածողներ պիտի ըլլաք”:

50. Կը զարՀուրեցնէ զիրենք. – Թափուած արդար արիւնը, Արելէն մինչև Զաքարիա, ձեզմէ պիտի պահանջեմ, կ'ըսէ: Արդարադատ իրաւամբ: Վայ կուտայ անոնց, որովհետև մարգարէներուն գիրքերը փակեցին տգէտներուն առջև, որպէսզի չՀաւատան թէ ինքն է Քրիստոսը: Յիսուս աւարտեց իր խօսքերը իսկ անոնք ամօթապարտ էին յանդիմանուած ըլլալով ամբարշտութեան գործերու Համար: Սկսան Հնարք մտածել, զինք զրպարտելու Համար:

Նոյն ատեն Հազարաւոր մարդոց բազմութիւն խոնուեցաւ իրենց չուրջ, իրար կոխկռտելու աստիճան:

(Շարունակելի)

ԶԱԽԷՆ ԱՐՔ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆ
